

Stan i prognoza koniunktury gospodarczej nr 2/2021 (110)

Raporty o stanie koniunktury gospodarczej Instytutu Prognoz i Analiz Gospodarczych stanowią kontynuację projektu prognostycznego prowadzonego w Instytucie Badań nad Gospodarką Rynkową od 1994 roku. W 2017 roku zespół prognoz makroekonomicznych wydzielił się ze struktur IBnGR, tworząc nowy ośrodek analityczny – Instytut Prognoz i Analiz Gospodarczych (IPAG). Prezentowany raport jest siedemnastą publikacją z tego cyklu, sygnowaną marką Instytutu Prognoz i Analiz Gospodarczych.

Prognozy Instytutu Prognoz i Analiz Gospodarczych powstały przy następujących założeniach:

- nastąpi stopniowe wygaszanie obostrzeń epidemicznych w drugim kwartale,
- wzrost PKB w UE w 2021 r. będzie dodatni i wyniesie około 4 proc.
- stopy procentowe NBP pozostaną na niskim poziomie do końca 2021 r.

Rok pandemii COVID-19 w gospodarce

Począwszy od drugiego kwartału 2020 roku sytuacja gospodarcza w Polsce zdominowana jest całkowicie kwestiami związanymi z pandemią koronawirusa. Kilukrotnie „zamrażanie” i „odmrażanie” istotnych części działalności gospodarczej zdeterminowało nie tylko indywidualne mikroekonomiczne decyzje podejmowane przez konsumentów, przedsiębiorców i przedsiębiorstwa, ale także w istotny sposób wpłynęło na dynamiki wszystkich zmiennych makroekonomicznych. Drugi kwartał 2021 roku jest najprawdopodobniej ostatnim okresem, w którym znoszone będą najbardziej uciążliwe obostrzenia wynikające z sytuacji epidemicznej, jednak gospodarcze skutki pandemii odczuwalne będą jeszcze przez znacznie dłuższy czas.

W drugim kwartale 2021 roku większość zmiennych gospodarczych zacznie nadrabiać straty powstałe w wyniku spadków odnotowanych w czterech wcześniejszych kwartałach, nieliczne na ścieżkę wzrostu powrócą dopiero w drugiej połowie roku. Dzięki przyspieszeniu programu szczepień zmniejszy się również poziom rynkowej niepewności, negatywnie wpływający na perspektywy wzrostu gospodarczego w kolejnych okresach.

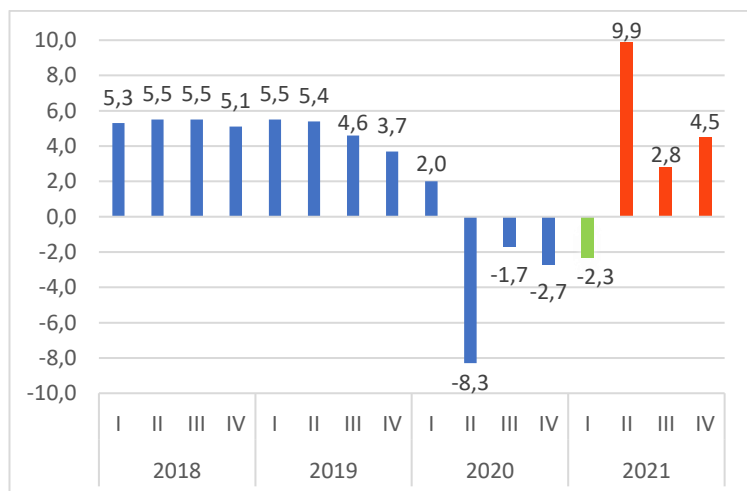
Podsumowując wstępnie dotychczasowy przebieg kryzysu związanego z pandemią koronawirusa

trzeba wskazać, że gospodarka polska doświadczona została przez niego relatywnie łagodniej niż w większości państw rozwiniętych, a dynamika polskiego PKB była wyższa niż w większości państw Unii Europejskiej. Spadki tempa wzrostu oraz reakcja rynku pracy okazały się również mniej dotkliwe niż tego powszechnie oczekiwano na początku kryzysu. W porównaniu z oczekiwaniami sprzed roku, na minus zaskoczyła jednak długość trwania kryzysu.

Spadek PKB w 2020 roku i odbicie w 2021

Według szacunków Instytutu Prognoz i Analiz Gospodarczych (IPAG), tempo wzrostu **produktu krajowego brutto** w pierwszym kwartale 2021 roku wyniosło -2,3 proc. Był to już czwarty z rzędu kwartał, w którym tempo wzrostu gospodarczego było ujemne. Spadek ten był głębszy niż wcześniej spodziewany ze względu na zamknięcie dużej części gospodarki w związku z trzecią falą epidemii koronawirusa. Uwzględniając czynniki sezonowe, spadek w porównaniu z ostatnim kwartałem 2020 roku był stosunkowo niewielki i wyniósł tylko -0,2 proc. W opinii IPAG, spodziewać się należy, że był to już ostatni kwartalny spadek PKB związany z pandemią, a w kolejnych kwartałach gospodarka polska zacznie nadrabiać straty z ostatniego roku, wkraczając z powrotem na ścieżkę wzrostu. Rekordowego tempa wzrostu spodziewać się należy w drugim kwartale, co wynikać będzie w dużej mierze z efektów statystycznych – niskiej bazy odniesienia z drugiego kwartału 2020 roku, w którym rozpoczął się kryzys. W całym 2021 roku produkt krajowy brutto zwiększy się o 3,8 proc., a w 2022 roku wzrost jeszcze przyspieszy do 4,5 proc.

Tempo wzrostu PKB (% r/r)

Źródło: GUS, IPAG

Wzrost popytu krajowego

Na dynamikę wzrostu w największym stopniu wpływa **popyt krajowy**, a w 2021 roku sytuacja pod tym względem nie zmienia się znacząco. W pierwszym kwartale utrzyma się ujemne tempo wzrostu popytu krajowego (-2,5 proc.), a w kolejnych kwartałach odnotowane zostaną już przyrosty tego agregatu. Również i w tym przypadku przewidywana ścieżka wzrostu stanowić będzie w dużym stopniu odbicie efektu bazy statystycznej z roku poprzedniego, z najwyższym tempem wzrostu notowanym w drugim kwartale. W całym 2021 roku wzrost popytu krajowego wyniesie 3,5 proc., a w następnym 4,7 proc.

Prognozowany wzrost konsumpcji w 2021 r.

Spośród składników popytu krajowego, bardziej odporne na skutki kryzysu wywołanego epidemią okazało się **spożycie w sektorze gospodarstw domowych** (czyli konsumpcja), a mocniejszą reakcją wykazały się nakłady brutto na środki trwałe (czyli inwestycje). Wpłynęła na to mniejsza od spodziewanej reakcja rynku pracy na kryzys, co w dużej mierze było skutkiem ukierunkowania wydatkowania środków publicznych w postaci tzw. tarcz antykryzysowych na ochronę miejsc pracy. W efekcie konsumpcja w całym 2020 roku spadła o -3,0 proc., w pierwszym kwartale 2021 roku zmniejszyła się o -4,6 proc., a od drugiego kwartału spodziewać się należy powrotu dodatniego tempa wzrostu. W całym 2021 roku spożycie w sektorze gospodarstw domowych wzrośnie o 3,8 proc., a w 2022 roku tempo jego wzrostu zwiększy się do 4,5 proc. Innym

makroekonomicznym efektem udzielonej pomocy rządowej jest wyraźna różnica między relatywnie niższą dynamiką spożycia w sektorze gospodarstw domowych, a wyższą dynamiką **spożycia ogółem** (obejmującego obok konsumpcji także spożycie publiczne, czyli w uproszczeniu – wydatki rządowe i samorządowe).

Odbicie w inwestycjach w drugiej połowie roku

Wyjątkowo wysokim spadkiem w okresie od początku pandemii koronawirusa wykazały się na tle pozostałych omawianych wielkości makroekonomicznych **nakłady brutto na środki trwałe**. Skutkowało to obniżeniem niewysokiej również przed wybuchem pandemii, stopy nakładów inwestycyjnych w gospodarce. W pierwszym kwartale 2021 roku spadek nakładów inwestycyjnych był największy od początku kryzysu i wyniósł, w opinii IPAG -11,5 proc. W drugim kwartale spodziewać się należy dalszego spadku, a powrót inwestycji na ścieżkę wzrostu nastąpi dopiero w drugiej połowie roku. W całym 2021 roku oczekiwać należy, że nakłady brutto na środki trwałe wzrosną o 3,5 proc. oraz o 5,0 proc. w roku następnym. Dynamiki te nie będą jednak w stanie zapewnić powrotu stopy nakładów inwestycyjnych do poziomu sprzed kryzysu.

Rekordowy wzrost produkcji w przemyśle w marcu 2021 r.

Przemysł okazał się tym sektorem gospodarki, w którym pierwsze objawy kryzysu były najmocniejsze, a jednocześnie tym, w którym sytuacja kryzysowa najszybciej została przezwyciężona. Spadki produkcji sprzedanej oraz wartości dodanej odnotowane zostały wyłącznie w drugim kwartale 2020 roku i były spektakularnie głębokie. W kolejnych kwartałach tempa wzrostu były już dodatnie, pomimo ponownego zamykania dużej części gospodarki, a dynamika w każdym następnym kwartale zwiększała się. Rekordowego w perspektywie ostatnich lat wzrostu produkcji sprzedanej przemysłu w marcu 2021 roku (+18,9 proc.) nie można tłumaczyć wyłącznie efektem bazy statystycznej. Wpłynął na nią także wysoki wzrost eksportu oraz przeniesienie części wydatków konsumpcyjnych z usług rynkowych, wobec wygaszenia ich działalności związanej z sytuacją epidemiczną. Efekt bazy statystycznej wyjątkowo mocno zaznaczył się natomiast w drugim kwartale 2021 roku, kiedy spodziewać się należy dwucyfrowych wzrostów produkcji sprzedanej i wartości dodanej. W drugiej połowie

roku tempa wzrostu w przemyśle nieco osłabną. W całym 2021 roku wartość dodana w przemyśle wzrosła o 6,3 proc., a produkcja sprzedana przemysłu o 8,5 proc. W roku 2022 wartość dodana przemysłu wzrosła o 4,0 proc., a produkcja przemysłowa zwiększyła się o 5,0 proc.

Negatywny wpływ pandemii na budownictwo

Skutki kryzysu w większym stopniu odczuwalne są w **budownictwie**. Ze względu na specyfikę sektora budowlanego, rozłożenie ich w czasie w tym sektorze podlegać będzie innym wzorcom, niż w pozostałych częściach gospodarki. Początkowo negatywny impuls koniunkturalny był odczuwalny słabiej niż w innych sektorach. Większość już rozpoczętych inwestycji była kontynuowana, a praca na placach budów postępowała z większymi bądź mniejszymi utrudnieniami związanymi z wymogami sanitarnymi. Pierwszy, najmniej dotkliwy, etap kryzysu w drugim kwartale 2020 roku wiązał się z przestojami na części prowadzonych budów, wynikającymi z zalecenia pozostania w domach pracowników i zawieszenia na ten czas niektórych robót budowlano-montażowych. W kolejnych miesiącach dały się odczuć skutki wzrostu niepewności: wstrzymanie planów inwestycyjnych przedsiębiorstw, odłożenie w czasie decyzji o podjęciu inwestycji mieszkaniowych i trudniejszy dostęp do kredytów hipotecznych. Łącznie z pogorszeniem sytuacji na rynku pracy, wpłynęło to na ograniczenie popytu i pogłębienie spadku dynamiki wartości dodanej. Sytuację ratowały inwestycje infrastrukturalne, przede wszystkim finansowane centralnie, a w mniejszym stopniu przez samorządy.

Ujemne tempo wzrostu utrzyma się w sektorze budowlanym dłużej niż w pozostałych sektorach – do końca pierwszej połowy 2021 roku. Pierwszy kwartał 2021 roku był ponadto okresem, w którym odnotowany spadek aktywności w budownictwie był najgłębszy w ciągu całego kryzysu. W drugiej połowie 2021 roku nastąpi odbicie, które jednak nie pozwoli na zniwelowanie skutków kryzysu z poprzednich pięciu kwartałów. W całym 2021 roku wartość dodana w budownictwie zwiększyła się o 2,8 proc., a produkcja sprzedana budownictwa (w pełnej zbiorowości przedsiębiorstw budowlanych) wzrosła o 5,1 proc. W 2022 roku tempo wzrostu w budownictwie przyspieszy. Wartość dodana wzrosła o 5,5 proc., a produkcja sprzedana (w pełnej zbiorowości przedsiębiorstw) o 6,2 proc.

Zróznicowana sytuacja w usługach rynkowych

Obostrzenia związane z epidemią w największym stopniu dotyczyły sektora **usług rynkowych**, którego wiele gałęzi zostało administracyjnie „zamrożonych”. Mimo to spadki w całym sektorze usług rynkowych nie były tak duże jak w budownictwie, chociaż sytuacja w różnych segmentach sektora była mocno zróżnicowana. Najgłębsze spadki zbiegały się z trzema kolejnymi falami epidemii, a w całym dotychczasowym przebiegu kryzysu najmocniej dotknięte zostały zakwaterowanie i gastronomia oraz działalność finansowa i ubezpieczeniowa. W niektórych działach usługowych, jak np. w informacji i komunikacji oraz w obsłudze rynku nieruchomości, odnotowano natomiast wzrosty wartości dodanej. Według szacunków IPAG, w pierwszym kwartale 2021 roku spadek wartości dodanej w usługach rynkowych wyniósł 3,9 proc. Począwszy od drugiego kwartału, po ustaniu większości obostrzeń, wartość dodana w usługach zaczęła ponownie rosnąć. Według przewidywań IPAG, w 2021 roku tempo wzrostu wyniesie 3,0 proc., a w 2022 roku wzrosła do 5,1 proc.

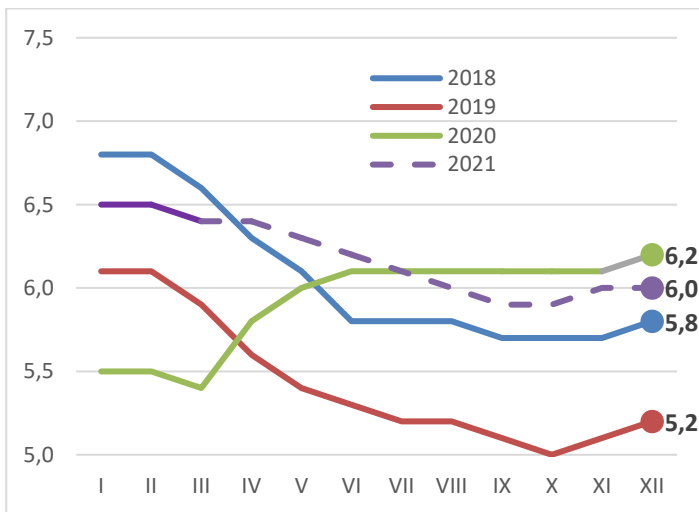
Większa wymiana handlowa z zagranicą w 2021

Kryzys związany z pandemią koronawirusa i jej zwalczaniem ma charakter globalny, toteż mocno zaznacza się jego negatywny wpływ na handel zagraniczny – zarówno na eksport, jak i import. Odnotowane w 2020 roku spadki eksportu i importu były jednak znacznie niższe niż się pierwotnie spodziewano. W konwencji rachunków narodowych spadek **importu** był przy tym w całym 2020 roku był nieco większy (-1,9 proc.) niż spadek **eksportu** (-0,2 proc.). Stało się tak pomimo, że spadek PKB był w Polsce mniejszy niż u głównych partnerów handlowych Polski. Zadecydowały o tym w dużej mierze spadki zapotrzebowania na pochodzące z importu dobra inwestycyjne, a także ograniczenie kosztów produkcji i deprecjacja kursu złotego, które podniosły konkurencyjność polskiego eksportu. W 2021 roku tempo wzrostu importu (6,8 proc.) będzie niższe od tempa wzrostu eksportu (7,7 proc.). W 2022 roku tempa wzrostu importu i eksportu wyniosą odpowiednio 6,2 i 5,8 proc. W skali całego 2021 roku odnotowana zostanie aprecjacja **złotego** względem dolara amerykańskiego i lekka deprecjacja względem euro. W 2022 roku średni kurs złotego wobec euro nieco się umocni, a wobec dolara trochę się osłabi.

Wzrost bezrobocia mniejszy od oczekiwanego

Stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec pierwszego kwartału wyniosła 6,4 proc. Oznacza to jej wzrost o 1,0 punktu procentowego w porównaniu z sytuacją sprzed roku oraz wzrost o 0,2 punktu procentowego w porównaniu z końcem 2020 roku. Nadmienić przy tym należy, że zazwyczaj w końcu pierwszego kwartału stopa bezrobocia wzrasta względem końca poprzedniego roku ze względu na czynniki sezonowe. Biorąc zatem fakt ten pod uwagę, a także skalę spadku dynamiki gospodarki, wzrost stopy bezrobocia uznać należy za stosunkowo niewielki.

Stopa bezrobocia (%)

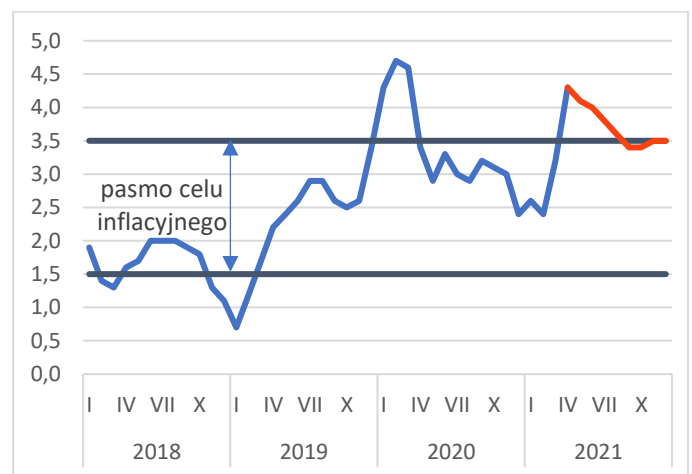
Źródło: GUS, IPAG

Według prognozy IPAG, poprawa sytuacji gospodarczej w 2021 roku doprowadzi do spadku stopy bezrobocia do poziomu 6,0 proc. na koniec roku, chociaż w pierwszej połowie 2021 roku utrzymywać się ona będzie na poziomie wyższym niż w roku 2020. Na rynku pracy od drugiego kwartału ponownie obserwowany będzie wzrost **przeciętnego zatrudnienia** w gospodarce narodowej, po wcześniejszych czterech kwartałach spadku. W latach 2021-2022 ponownie zwiększy się również dynamika **przeciętnego realnego wynagrodzenia brutto**, jednak nie osiągnie ona tak wysokich poziomów jak w okresie bezpośrednio poprzedzającym wybuch epidemii – stosunkowo wysoką dynamikę nominalną obniżyć będzie stopa inflacji.

Inflacja poza pasmem celu inflacyjnego

Średnie tempo wzrostu cen dóbr i usług konsumpcyjnych, czyli inflacja, wyniosło w okresie od stycznia do marca 2,7 proc. Poziom inflacji na koniec pierwszego kwartału ukształtował się na poziomie 3,2 proc., co oznacza, że znajdował się w górnej strefie dopuszczalnego przez NBP pasma wahań wokół celu inflacyjnego, a według wstępnych danych (tzw. szybkiego szacunku) w kwietniu pasmo to zostało przekroczone – inflacja wyniosła 4,3 proc. W pierwszym kwartale, w porównaniu z sytuacją sprzed roku, najbardziej wzrosły ceny użytkowania mieszkania lub domu i nośników energii (o 6,6 proc.), łączności (o 6,1 proc.) oraz wydatków na edukację (o 5,5 proc.). Spadły natomiast ceny transportu (o -0,1 proc.) oraz odzieży i obuwia (o -2,7 proc.). Według prognozy IPAG, przez większość 2021 roku inflacja w Polsce utrzymywać się będzie na poziomie powyżej dopuszczalnej granicy odchyień celu inflacyjnego NBP, wynoszącej 3,5 proc. Wyraźne przyspieszenie procesów inflacyjnych stanowi konsekwencję antykrzysowej kombinacji ekspansywnej polityki fiskalnej rządu (tarcze antykrzysowe) i ekspansywnej polityki monetarnej banku centralnego (niskie stopy procentowe). W roku bieżącym średni poziom inflacji wynosić będzie 3,5 proc., a jej poziom w grudniu również wyniesie 3,5 proc. Z kolei w 2022 roku tempo wzrostu cen konsumpcyjnych nieco się zmniejszy: inflacja średnioroczna wyniesie 3,2 proc., a grudniowa 2,6 proc.

Inflacja (% r/r)

Źródło: GUS, IPAG

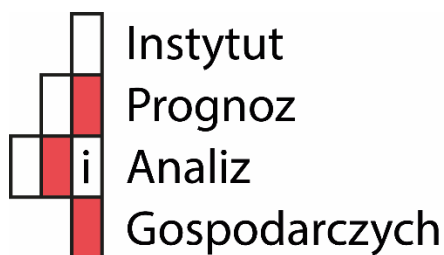

Prognozy IPAG z 5 maja 2021 r.		Kwartały 2021				2020	2021	2022
		I	II	III	IV			
PKB (wyrównany sezonowo)	wzrost w %	-0,2	6,7	3,0	1,5			
PKB	wzrost w %	-2,3	9,9	2,8	4,5	-2,7	3,8	4,5
Wartość dodana w przemyśle	wzrost w %	6,5	18,3	2,0	1,3	-0,2	6,3	4,0
Wartość dodana w budownictwie	wzrost w %	-12,8	-3,1	10,1	7,9	-3,7	2,8	5,5
Wartość dodana w usługach rynkowych	wzrost w %	-3,9	6,7	3,5	4,2	-3,2	3,0	5,1
Popyt krajowy	wzrost w %	-2,5	8,0	2,3	5,3	-3,7	3,5	4,7
Spożycie ogółem	wzrost w %	-1,5	9,9	2,0	6,8	-1,3	4,3	4,1
Spożycie indywidualne	wzrost w %	-4,6	10,5	2,5	6,9	-3,0	3,8	4,5
Nakłady brutto na środki trwałe	wzrost w %	-11,5	-6,2	3,5	14,9	-9,6	3,5	5,0
Produkcja sprzedana przemysłu	wzrost w %	7,9	21,5	2,7	1,7	-1,0	8,5	5,0
Produkcja sprzedana budownictwa								
- pełna zbiorowość	wzrost w %					-4,5	5,1	6,2
- przeds. zatrudniające powyżej 9 osób	wzrost w %	-13,2	-4,1	12,6	10,6	-2,2	3,8	6,9
Inflacja (CPI; średnio w okresie)	wzrost w %	2,7	4,2	3,6	3,4	3,4	3,5	3,2
Inflacja (CPI; k.o.)	wzrost w %	3,2	4,0	3,4	3,5	2,4	3,5	2,6
Podaż pieniądza nominalnie (k.o.)	wzrost w %	14,4	10,0	10,1	11,0	16,4	11,0	9,5
Przeciętne wynagrodzenia brutto realne	wzrost w %	2,1	2,6	4,3	4,0	1,7	3,4	4,5
Przeciętne zatrudnienie w GN	wzrost w %	-1,0	1,7	2,5	2,8	-1,2	1,5	1,9
Stopa bezrobocia rejestrowanego (k.o.)	%	6,4	6,2	5,9	6,0	6,2	6,0	5,5
Eksport (GUS/RN)	wzrost w %	7,5	13,3	5,7	4,5	-0,2	7,7	5,8
Import (GUS/RN)	wzrost w %	6,1	11,2	4,6	5,4	-1,9	6,8	6,2
Saldo obrotów bieżących BP (krocząco)	% PKB	3,9	3,6	3,2	2,8	3,6	2,8	1,5
Średni kurs dolara (NBP)	PLN/USD	3,8	3,8	3,7	3,7	3,90	3,7	3,8
Średni kurs euro (NBP)	PLN/EUR	4,5	4,6	4,5	4,3	4,44	4,5	4,3

Kwartałne tempa wzrostu PKB podawane są w odniesieniu do analogicznego kwartału roku poprzedniego w cenach stałych, średniorocznych roku poprzedniego. Wyjątek stanowi tempo wzrostu PKB podawane w dwóch konwencjach – w porównaniu z analogicznym kwartałem roku poprzedniego (ceny stałe średnioroczne roku poprzedniego) oraz w porównaniu do poprzedniego kwartału, po eliminacji czynników sezonowych (ceny stałe przy roku odniesienia 2010).

Źródło: dane historyczne – GUS, NBP (czarny kolor); szacunki i prognozy – IPAG (czerwony kolor)

dr Bohdan Wyżnikiewicz, Jacek Fundowicz, Krzysztof Łapiński

Instytut Prognoz i Analiz Gospodarczych Fundacja Naukowa

specjalizuje się w opracowaniach określanych jako ekonomia stosowana,
przygotowuje ekspertyzy i raporty w następujących obszarach tematycznych:

Ocena gospodarczych skutków regulacji

Pionierskie raporty sektorowe

Badanie i monitoring sektorów gospodarczych

Strategie rozwoju i ekspertyzy

Prognozy ekonomiczne

Krótko- i długookresowe prognozy makroekonomiczne (od 1994 roku)

Model branżowego ryzyka inwestycyjnego (od 1992 roku)

przygotowuje opracowania przekrojowe, takie jak:

Uaktualniane na bieżąco bazy prognoz makroekonomicznych
najważniejszych organizacji międzynarodowych i rządu

Badania szarej strefy gospodarczej i jej skutków dla gospodarki i sektorów

Analizy rozkładu dochodów na różnych szczeblach

Więcej informacji na stronie WWW.IPAG.ORG.PL

ZAPRASZAMY!